

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Факультет геолого-географічний
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Трудове право

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 242 Туризм
(код і назва спеціальності (тей))

2018 рік

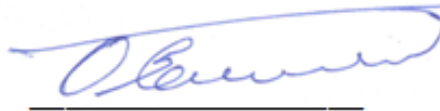
Розробник:

Труба В.І., к. юрид. н., доцент, професор кафедри цивільно-правових дисциплін

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри економічної та соціальної географії і туризму

Протокол № 8 від "22" березня 2018 року

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

Топчієв О.Г.
(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету:

Протокол № 3 від "29" березня 2018 року

Голова НМК

_____

(підпис)

Біланчин Я.М.
(прізвище та ініціали)

Вступ

Навчальна програма дисципліни “ **Трудове право**” складена відповідно до освітньо-професійної/освітньо-наукової програми підготовки

магістра

(назва рівня вищої освіти)

спеціальностей

242 Туризм

(код і назва спеціальності)

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система наукових знань про об'єктивні властивості трудової діяльності людей (їх внутрішню структуру і логіку розвитку); про основні та загальні закономірності виникнення, розвитку і функціонування трудових відносин.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу.

У системі географічних наук пов'язана із наступними навчальними дисциплінами: «Основи права», «Рекреаційні комплекси світу», «Правове регулювання туристичної діяльності», "Управління регіональним розвитком туризму". Є вибірковою навчальною дисципліною в системах екологічних і природоохоронних дисциплін, сфери послуг.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Предмет, метод, система, джерела, принципи та функції трудового права. Трудові правовідносини. Колективні договори та угоди.
2. Забезпечення зайнятості та працевлаштування громадян України. Робочий час. Час відпочинку.
3. Оплата праці. Дисциплінарна відповідальність в трудовому праві
4. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору. Охорона праці

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – формування у студентів поглибленого розуміння основних понять і категорій трудових правовідносин, вивчення основних принципів та інститутів трудового права, напрямів правового регулювання трудових та тісно пов'язаних з ними відносин, набуття навичок роботи з нормативними актами.

Завдання курсу – засвоєння студентами системи науково-теоретичних і практичних знань з трудового права, визначення та розкриття змісту понять, категорій трудового права; ознайомлення з основними положеннями та проблемами трудового права і його окремими інститутами; вивчення загальних, специфічних об'єктивних закономірностей розвитку трудового права; засвоєння студентами основних нормативних актів, що регулюють питання трудових правовідносин в Україні.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) інтегральних компетентностей: здатність ставити та успішно вирішувати на достатньому професійному рівні науково-дослідницькі та практичні завдання, узагальнювати практику туризму і рекреації, прогнозувати напрями їх розвитку, розв'язувати професійні проблеми та практичні завдання у сфері туризму та рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, переконливо, обґрунтовано та доступно доносити науковий (навчальний) матеріал до слухачів;

б) загальних компетентностей (ЗК): діяти на засадах розуміння цивілізаційних гуманітарних цінностей та глобалізаційних процесів, пріоритетів національного розвитку (ЗК.1); здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності (ЗК.2); уміння спілкуватися з експертами інших сфер діяльності по актуальних проблемах розвитку туризму і рекреації (ЗК.5); здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети (ЗК.9); здатність оцінювати та забезпечувати якість

виконуваних робіт (ЗК.10); уміння приймати обґрунтовані рішення та розв'язувати проблеми (ЗК.12);

в) фахові компетентності спеціальності (ФК): здатність визначати основні наукові поняття та категорії методології туризму та рекреації (туризмології) і застосовувати їх у професійній діяльності (ФК.1); розуміння механізмів взаємодії суб'єктів світового та національного туристичного ринків і положень соціальновідповідального бізнесу в туризмі та рекреації (ФК.9); здатність управляти ризиками в туризмі (ФК.10); здатність до управління інформацією (ФК.11); здатність до соціальної та академічної мобільності в сфері туристичної діяльності (ФК.14); здатність до педагогічної діяльності та організації навчально-виховного процесу в сфері професійної туристичної освіти (ФК.16); здатність застосовувати у професійній діяльності фахову термінологію (українські та міжнародні терміни і поняття), методи отримання нового знання (ФК.18); уміння аргументувати та відстоювати свою позицію в процесі професійної діяльності (ФК.19); розуміння наукових основ і принципів діяльності підприємств, що здійснюють лікування, оздоровлення та реабілітацію (ФК.19).

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- поняття трудового права, його предмет, метод, функції, принципи;
- парадигму та методологію пізнання трудового права;
- джерела трудового права, поняття та особливості трудових правовідносин, їх елементи;
- поняття, види та порядок укладання трудового договору, поняття, різновиди та порядок припинення трудових правовідносин в сфері рекреації і туризму;
- поняття та сутність колективно-договірних правовідносин, їх елементи;
- сутність та порядок укладення колективних договорів і угод;
- сутність та особливості правовідносин у сфері працевлаштування та зайнятості;
- правову природу та правове регулювання робочого часу та часу відпочинку;
- сутність та елементи оплати праці;
- сутність, особливості, підстави та заходи матеріальної та дисциплінарної відповідальності за трудовим правом;
- сутність дисципліни праці та внутрішнього трудового розпорядку, їх правове регулювання;
- основи правового регулювання охорони праці, нагляду та контролю за дотриманням законодавства про працю та правил з охорони праці;
- правове регулювання порядку вирішення колективних трудових спорів (конфліктів); основи правового регулювання відносин соціального забезпечення;

3) на практично-творчому рівні:

- методика вирішення практичних завдань-казусів у сфері трудових та суміжних правовідносин, алгоритми складання процесуальних та процедурних документів у сфері трудових правовідносин;

вміти:

- розуміти і застосовувати на практиці основні світоглядні ідеї, доктринальні положення науки трудового права;
- відтворювати основні поняття та конструкції трудового права, вирішувати тести, складати плани розгорнутих доповідей та аналізувати їх переваги та недоліки, виконувати найпростіші індивідуальні завдання;
- використовувати основну юридичну термінологію в галузі трудового права;
- аналізувати нормативно-правові акти, що регулюють норми сучасного трудового права;
- розв'язувати науково-прикладні проблеми в сфері рекреації і туризму

- застосовувати загальні та спеціальні алгоритми аналізу інститутів трудового права, самостійно працювати з нормативно-правовими актами, визначати зміст певних фактичних відносин у сфері праці;
- застосовувати та тлумачити чинне законодавство, колективні угоди, колективні договори, трудові угоди і трудові контракти;
- розробляти проекти колективних угод, колективних договорів та інших локальних правових актів в тому числі у сфері рекреації та туризму;
- вичерпно, логічно та творчо викладати інформацію в усній і письмовій формі;
- ґрунтовно висловлюватися та дискутувати, пов'язуючи при цьому теоретичний матеріал з трудового права із конкретними практичними питаннями регулювання трудових відносин в сфері рекреації і туризму, виконувати індивідуальні та колективні навчально-пізнавальні завдання проектного характеру.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Предмет, метод, система, джерела, принципи та функції трудового права. Трудові правовідносини. Колективні договори та угоди.

Тема 1. Поняття, функції та система трудового права. Принципи та джерела трудового права. Поняття, ознаки і сутність трудового права. Трудове право України як самостійна галузь права, її співвідношення з суміжними галузями права. Предмет трудового права. Класифікація відносин, що складають предмет трудового права. Метод трудового права та його особливості. Функції трудового права. Система трудового права як галузі права і науки. Співвідношення системи трудового права та системи законодавства про працю.

Поняття, система та види джерел трудового права. Внутрішні джерела трудового права. Зовнішні джерела права. Локальні нормативні акти: поняття, види, особливості розробки і прийняття. Сфера дії норм трудового права. Єдність та диференціація правового регулювання праці. Юридична сила джерел трудового права.

Тема 2. Поняття, склад та види трудових правовідносин. Суб'єкти трудового права. Поняття трудових правовідносин, їх особливості і ознаки. Передумови виникнення трудових правовідносин: наявність правової норми правосуб'єктність (правоздатність і дієздатність) учасників трудових правовідносин наявність юридичного факту. Характеристика норм трудового права як передумови виникнення трудових правовідносин. Трудова правоздатність і трудова дієздатність – друга необхідна передумова виникнення трудових правовідносин. Юридичні факти як підстави виникнення, зміни і припинення трудових правовідносин. Елементи трудових правовідносин: об'єкт, зміст та суб'єкти трудових правовідносин. Види трудових правовідносин. Індивідуальні та колективні трудові правовідносини. Поняття і класифікація суб'єктів трудового права. Основні суб'єкти трудового права – працівник та роботодавець (уповноважений ним орган). Поняття та повноваження трудових колективів, їх класифікація. Поняття профспілок, їх завдання і функції. Зміст трудових правовідносин. Характеристика прав та обов'язків суб'єктів трудових правовідносин. Характер трудових правовідносин.

Тема 3. Поняття та порядок укладення трудового договору. Поняття колективного договору. Місце, роль та головні завдання профспілок у колективно-договірних відносинах. Колективний договір – одна з форм участі трудового колективу в управлінні підприємствами та організаціями. Поняття колективної угоди. Генеральна угода, галузеві і регіональні угоди, їх сторони і зміст. Поняття і значення трудового договору. Трудовий договір як засіб реалізації прав громадян на працю, який закріплений в Конституції України. Відмінність трудового договору і цивільно-правових договорів. Сфера застосування трудового

договору в сфери туризму. Сторони і зміст трудового договору. Строк та форми трудового договору. Трудовий договір про тимчасову і сезонну роботу. Укладення трудового договору. Загальні правила прийому на роботу. Спеціальні правила прийому на роботу та їх значення. Працевлаштування окремих категорій громадян. Питання працевлаштування громадян в практичній діяльності Національної поліції. Поняття і види переводів на іншу роботу. Відмінність переводу і переміщення. Переміщення на іншу постійну роботу. Переміщення на іншу тимчасову роботу. Підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Основи та порядок розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Особливий порядок звільнення працівників деяких категорій. Розірвання трудового договору з ініціативи компетентних державних і профспілкових органів, які не є стороною трудового договору. Забезпечення зайнятості звільнених працівників та її гарантії. Усунення від роботи та його правові наслідки. Значення дотримання правил прийому на роботу і звільнення для попередження правопорушень.

Змістовий модуль 2. Забезпечення зайнятості та працевлаштування громадян України. Робочий час. Час відпочинку.

Тема 4. Правове забезпечення зайнятості та працевлаштування населення.

Право громадян на працевлаштування. Поняття, форми і організація працевлаштування. Поняття підходящої роботи. Особливості працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, підготовка яких здійснювалась за державним замовленням. Особливості працевлаштування неконкурентоспроможних громадян на ринку праці. Порядок оформлення іноземцям та особам без громадянства дозволу на працевлаштування в Україні.

Поняття і форми зайнятості. Державна політика зайнятості населення. Принципи державної політики зайнятості населення: забезпечення рівних можливостей всім громадянам в реалізації права на вільний вибір виду діяльності; сприяння забезпеченню ефективної зайнятості; координація діяльності у сфері зайнятості. Види зайнятості. Державна служба зайнятості. Склад державної служби зайнятості. Функції державної служби зайнятості. Повноваження державної служби зайнятості. Державні гарантії працевлаштуванню населенню у працевлаштуванню віці.

Поняття безробітного, його правовий статус. Види безробіття. Повне безробіття. Часткове безробіття. Причини росту безробіття. Забезпечення зайнятості звільнених працівників та її гарантії. Забезпечення працевлаштування інвалідів. Розпорядження коштами Фонду загальнообов'язкового державного страхування України на випадок безробіття. Принципи страхування на випадок безробіття.

Тема 5. Робочий час та час відпочинку. Поняття робочого часу по трудовому праву. Норми тривалості робочого часу. Види робочого часу. Нормальна і скорочена тривалість робочого часу. Неповний робочий час. Види неповного робочого часу. Ненормований робочий час. Порядок застосування ненормованого робочого часу. Правове регулювання роботи у нічний час. Надурочні роботи. Правове регулювання надурочних робіт. Відмінність надурочних робіт від ненормованого робочого часу. Особи, які залучаються до надурочних робіт або протягом ненормованого робочого часу. Граничні норми застосування. Порядок компенсації. Порядок оформлення. Попередження про залучення до робіт. Тривалість застосування: періодичне застосування, постійне застосування. Чергування. Режим робочого часу. Види режимів робочого часу.

Облік робочого часу. Підсумований облік робочого часу. Час початку та закінчення роботи. Графік змін.

Поняття і види часу відпочинку. Конституція про гарантії права на відпочинок. Перерви протягом робочого дня (зміни). Щоденний (між змінний відпочинок). Щотижневий відпочинок (вихідні дні). Святкові дні.

Змістовий модуль 3. Оплата праці. Дисциплінарна відповідальність в трудовому праві

Тема 6. Оплата праці. Гарантійні та компенсаційні виплати. Поняття заробітної плати. Заробітна плата та її індексація. Система заробітної плати та її види. Функції заробітної плати. Структура заробітної плати, її відмінність від винагород за цивільно-правовими договорами.

Організація виплати заробітної плати. Основна заробітна плата. Додаткова заробітна плата. Номінальна (юридична) і реальна (фактична) заробітні плати. Мінімальна заробітна плата. Середньомісячна заробітна плата. Виплати, що не враховуються при обчисленні середньомісячної заробітної плати. Заохочувальні виплати. Премії, надбавки та інші винагороди за підсумками роботи. Обмеження утримань із заробітної плати.

Тарифна система в оплати праці. Нормативи, що встановлюються для організації і планування оплати праці. Тарифікації робіт. Присвоєння розрядів робітникам. Призначення на посади і регламентація праці службовців. Елементи тарифної системи: тарифні ставки, тарифні сітки, схеми посадових окладів, тарифно-кваліфікаційні довідники.

Система оплати праці. Відрядна система оплати праці. Погодина система оплати праці. Особливості оплати праці в надурочний та нічний час. Оплата праці у святкові та неробочі дні. Оплата праці у випадку суміщення та сумісництва професій (посад). Гарантійні виплати і доплати. Випадки встановлення гарантійних виплат. Види доплат. Гарантії для працівників. Компенсаційні виплати. Види компенсаційних виплат. Службове відрядження. Правова основа, порядок надання та оформлення службового відрядження.

Тема 7. Матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин. Поняття і значення матеріальної відповідальності працівників за шкоду, вчинений підприємству, установі, організації. Підстави і умови матеріальної відповідальності працівників. Ознаки матеріальної відповідальності. Види матеріальної відповідальності працівників. Обмежена матеріальна відповідальність. Повна матеріальна відповідальність. Підвищена (кратна) матеріальна відповідальність. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність. Розміри матеріальної відповідальності. Порядок відшкодування шкоди, завданої працівником підприємству, установі, організації. Матеріальна відповідальність підприємств, установ, організацій за шкоду, заподіяну працівникам у зв'язку з виконанням ними трудових обов'язків. Випадки настання матеріальної відповідальності роботодавця. Склад виплат при відшкодуванні шкоди працівникові. Обставини, що можуть бути враховані при визначенні розміру відшкодування.

Тема 8. Дисципліна праці. Внутрішній трудовий розпорядок. Дисциплінарна відповідальність працівників. Поняття дисципліни праці по трудовому праву. Створення необхідних організаційних і економічних умов для нормальної високопродуктивної праці. Методи забезпечення дисципліни праці. Повноваження трудових колективів в забезпеченні трудової дисципліни. Заходи суспільного впливу за порушення трудової дисципліни. Правила внутрішнього трудового розпорядку, їх види, порядок затвердження і зміст. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Обов'язки і права працівників. Переваги і соціальні пільги працівникам. Обов'язки і права роботодавців. Методи забезпечення трудової дисципліни. Поняття, підстави, види заохочень і порядок їх застосування.

Поняття і види дисциплінарної відповідальності працівників. Види суб'єктів дисциплінарної відповідальності. Відмінність загальної дисциплінарної відповідальності у трудовому праві від спеціальної. Статути (положення) про дисципліну праці. Дисциплінарний проступок. Елементи дисциплінарного проступку. Види дисциплінарних

стягнень і порядок їх застосування. Догана. Звільнення. Додаткові заходи впливу на порушників трудової дисципліни та їх застосування.

Змістовий модуль 4. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору. Охорона праці

Тема 9. Охорона праці працівників на виробництві. Нагляд та контроль за додержанням законодавства про працю. Нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю і правил по охороні праці. Поняття охорони праці по трудовому праву. Загальні положення Закону України «Про охорону праці». Гарантії прав громадян на охорону праці. Державне управління охороною праці. Принципи державної політики в галузі охорони праці. Організація охорони праці на виробництві. Правила по техніці безпеки та виробничої санітарії. Інструктаж працівників про дотримання правил по техніці безпеки і виробничої санітарії. Медичні огляди. Засоби індивідуального захисту для працівників в шкідливих умовах праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, осіб з пониженою працездатністю (інвалідів). Реабілітаційна допомога. Основні види реабілітаційної допомоги. Правовий статус молоді у трудових правовідносинах. Державний нагляд і суспільний контроль за охороною праці. Економічне стимулювання охорони праці. Відповідальність працівників за порушення законодавства про охорону праці. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві. Повноваження комісії з розслідування нещасних випадків. Склад комісії. Обов'язки комісії. Нещасні випадки пов'язані з виробництвом. Нещасні випадки не пов'язані з виробництвом. Спеціальне розслідування нещасних випадків. Звітність та інформація про нещасні випадки.

Тема 10. Трудові спори (конфлікти) і порядок їх розв'язання. Поняття і види трудових спорів. Причини виникнення трудових спорів на виробництвах, установах, організаціях. Органи розгляду трудових спорів. Індивідуальні трудові спори та органи, що їх розглядають (КТС та суд). Комісії по трудовим суперечкам (КТС), їх організація, склад і компетенція. Порядок роботи КТС. Строки при вирішенні трудових спорів. Компетенція КТС. Виконання рішень КТС. Розгляд трудових суперечок в судовому порядку. Колективні трудові спори та органи, що їх розглядають (примирна комісія та трудовий арбітраж). Сторони колективного трудового спору. Спори, які розглядаються примирною комісією. Спори, які розглядаються трудовим арбітражем. Розгляд трудових спорів в порядку підпорядкованості. Національна служба посередництва та примирення. Страйк як крайній засіб вирішення колективних трудових спорів. Умови проведення страйку. Порядок проведення страйку. Випадки обмеження застосування страйку. Страйки, що визнаються незаконними.

3. Рекомендована література

Основна нормативна база:

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 50. – Ст. 375.
3. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 2. – Ст. 4.
4. Про державні нагороди: Закон України від 16.03.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 21. – Ст. 162.
5. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.
6. Про донорство крові та її компонентів: Закон України від 23 червня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 23. – Ст. 183.

7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 23.09.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 46. – Ст. 403.

8. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. – № 13. – Ст. 505.

9. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 28.12.2014 р. № 77-VIII // Відомості Верховної Ради – 2015. – № 11. – Ст. 75.

10. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 2013. – № 24. – Ст. 243.

11. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 6 квітня 2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. – № 17. – Ст. 690. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 17. – Ст. 121.

12. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01.07.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 36. – Ст. 36.

13. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII // Офіційний вісник України від 18.08.2015 — 2015 р. – № 63. – стор. 33. – стаття 2075. – код акту 78051/2015

14. Про основи соціального захисту інвалідів в Україні: Закон Української РСР від 21.03.1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 21. – Ст. 252.

15. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку: Закон України від 16.12.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 4. – Ст. 18.

16. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку: Закон України від 16 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 4. – Ст. 18.

17. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 49. – Ст. 668.

18. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 03.03.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 34. – Ст. 227.

19. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 45. – Ст. 397.

Основна (базова) література

1. Бойко М. Д. Трудове право України : навч. посібник для студентів ВНЗ. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 391 с.

2. Дмитренко Ю. П. Трудове прав України: підручник / Ю. П. Дмитренко – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 624 с.

3. Іванов Ю. Ф., Іванова М. В., Кононенко Л. М. Трудове право України: Навч. посіб. – К.: ВПЦ АМУ, 2012. – 352 с.

4. Іншин М. І. Трудове право України : підручник / М. І. Іншин, В. І. Щербина. – Харків : Діса плюс, 2014. – 499 с.

5. Мельник К. Ю. Трудове право України : підручник / К.Ю. Мельник. – Храків : Золота миля, 2014. – 479 с.

6. Прилипко С. М. Трудове право України : підручник / С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко. – 5-тє вид., перероб. і доп. – Х., 2012.

7. Ротань В. Г., Зуб І. В., Сонін О. Є. Науково-практичний коментар законодавства України про працю / 14-тє вид., допов. та переробл. – К., Алерта; ЦУЛ, 2011 – 672 с.

8. Трудове право : підручник / [Жернаков В.В. та ін.] ; за заг. ред. В. В. Жернакова. – Харків : Право, 2013. – 494 с.

9. Трудове право України : (основи теорії труд. права) / В. В. Бонтлаб та ін.; За заг. ред. В. Л. Костюка. – К. : Промінь, 2010. – 279 с.
10. Трудове право України : Підручник / За ред. П. Д. Пилипенка; підгот.: П. Д. Пилипенко та ін. – К. : Ін Юре, 2010. – 532 с.
11. Трудове право: України в схемах і таблицях : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. М. Прилипка, О. М. Ярошенко, О. Є. Костюченко, Д. С. Підкопай. – Х. : ФІНН, 2010. – 557 с.

Додаткова (допоміжна) література

1. Александрова Д. Практичні аспекти оформлення праці іноземців в Україні // Праця і закон – 2014. – № 1.
2. Бабкін Д. О. Антикризове управління трудовими ресурсами / Д. О. Бабкін, О.А. Нікітіна // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва : збірник наукових праць. – Харків, 2014. – № 1 (6). – С. 18-21.
3. Базалійська Н. П. Світовий досвід управління трудовою діяльністю персоналу в країнах з розвинутою ринковою економікою // Інноваційна економіка : науково-виробничий журнал. – Тернопіль, 2015. – № 1 (56). – С. 138-142.
4. Блуашвілі Н. Захист трудових прав працівників при банкрутстві підприємства // Адміністративне право і процес : науково-практичний журнал. – Київ, 2014. – № 1 (7). – С. 232-240.
5. Бондарчук С. Праця неповнолітніх // Праця і закон. – 2013. – № 1.
6. Вавженчук С. Правовий статус працівника як суб'єкта охорони трудових правовідносин // Підприємництво, господарство і право : щомісячний науково-практичний юридичний журнал. – Київ, 2015. – № 5 (233). – С. 16-19.
7. Венедіктов С. В. Щодо сучасного стану реформування трудового законодавства в Україні // Держава і право : збірник наукових праць : юридичні і політичні науки. – Київ, 2014. – Вип. 63. – С. 145-150.
8. Ганіч Л. В. Формування сучасної системи управління трудовим потенціалом в Україні // Вісник соціально-економічних досліджень : збірник наукових праць. – Одеса, 2014. – № 1 (52). – С. 8-12.
9. Гапон О. Є. Адаптація трудового законодавства України про час відпочинку до законодавства Європейського Союзу : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. – Дніпропетровськ, 2015. – 226 л.
10. Горіна Г., Панич О. Обмеження щодо роботи за сумісництвом // Праця і закон – 2014. – № 1.
11. Гура А. О. Зовнішня трудова міграція в Україні: сучасні тенденції та наслідки // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. – Харків, 2014. – С. 185-192. – (Економіка ; вип. 14).
12. Донець М. Праця іноземців // Праця і закон – 2014. – № 2.
13. Дощенко А. В. Розвиток дистанційної зайнятості як складова трансформації соціально-трудової сфери // Ринок праці та зайнятість населення : виробничо-практичний науковий журнал. – Київ, 2014. – № 4 (41). – С. 21-25.
14. Забродська К. Пільги та компенсації для державних службовців // Праця і закон. – 2013. – № 1.
15. Захарова О.В. Аналіз трудових показників : навч. посібник для студентів ВНЗ. – Донецьк : Ноулідж, Донецьке відділення, 2014. – 461 с.
16. Зленко А. Особливості української трудової міграції // Зовнішні справи : науковий журнал. – Київ, 2015. – № 2. – С. 56-57.
17. Іншин М. Значення захисту трудових прав працівників у становленні правової держави // Вісник Національної академії правових наук України : збірник наукових праць. – Харків, 2014. – № 2 (77). – С. 66-71.

18. Іншин М., Щербина В. Сучасне бачення предмета трудового права України // Приватне право. – 2013. – № 2.
19. Кашира Л. Переведення працівників на роботу в іншу місцевість // Праця і закон – 2014. – № 2.
20. Кирилюк В. Соціально-трудові чинники соціальної згуртованості в інноваційній економіці // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал. – Київ, 2015. – № 2. – С. 41-46.
21. Кір'ян Т. Трудовий дохід як форма інвестицій у людський капітал (методологічний аспект) // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал. – Київ, 2013. – № 3. – С. 3-9.
22. Ковальов В. Розвиток концепції соціально-трудових відносин у світлі вчення академіка В. Вернадського // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал. – Київ, 2015. – № 2. – С. 3-10.
23. Ковригін В. С. Дисциплінарна відповідальність у трудовому праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. – Київ, 2013. – 20 с.
24. Кодацька Н. О. Гендерна диференціація в соціально-трудовах відносинах // Грані: науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. – Дніпропетровськ, 2013. – № 2 (94), лютий. – С. 112-115.
25. Кодинець А. Договірні відносини, що виникають у зв'язку із створенням об'єктів інтелектуальної власності при виконанні трудового договору // Вісник Національної академії прокуратури України. – Київ, 2015. – № 1 (39). – С. 35-41.
26. Коломієць О. Регулювання зайнятості літніх людей: від підвищення пенсійного віку до створення умов для реалізації трудового потенціалу // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал. – Київ, 2014. – № 2. – С. 23-28.
27. Колот А. Наукове забезпечення управління працею та соціально-трудовами відносинами на засадах міждисциплінарного підходу // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал. – Київ, 2014. – № 8. – С. 3-9.
28. Колот А. М. Трансформація інститута зайнятості как составляющая глобальных изменений в социально-трудовай сфере: феномен прекаризации // Ринок праці та зайнятість населення : виробничо-практичний науковий журнал. – Київ, 2014. – № 2 (39). – С. 3-6.
29. Коляденко Н.В. Теоретико-методичні основи та інструментарій сприяння розвитку трудової активності і конкурентоспроможності інвалідів на ринку праці : монографія. – Київ : ПК ДСЗУ, 2014. – 233 с.
30. Кочанова П.В. Зміст трудових правовідносин при ліквідації підприємства та при банкрутстві підприємства : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. – Київ, 2014. – 20 с.
31. Кочемировська О.О. Розвиток трудового потенціалу як чинник економічного зростання України : аналіт.. – Київ : НІСД, 2014. – 105 с.
32. Кравцов С. Робочі інструкції та підготовка кадрів на виробництві: точки дотику // Довідник кадровика. – 2012. - № 1. – С.42-51.
33. Кравчук О. Трансформація соціально-трудовах відносин в умовах формування мережевої економіки // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал. – Київ, 2014. – № 6. – С. 11-21.
34. Крижановська А. Відшкодування моральної шкоди за трудовим законодавством України // Юридичний журнал : аналітичні матеріали, коментарі, судова практика. – Київ, 2013. – № 8 (134). – С. 66-70.
35. Кузьменко Г. Гуманістичні основи державно-правового регулювання охорони праці на прикладі Великобританії та Сполучених штатів Америки // Юридична Україна : щомісячний науковий журнал. – Київ, 2014. – № 11 (143). – С. 86-89.
36. Кутومانов Д.Є. Методи забезпечення трудової дисципліни: теоретико-прикладні аспекти : монографія / Д.Є. Кутومانов. – Харків : Діса плюс, 2015. – 446 с.

37. Кучерук О. Порушення трудового законодавства: відповідальність // Праця і закон – 2014. – № 1.
38. Логвиненко М.І. Вплив норм міжнародного трудового права на формування українського законодавства про працю // Правові новели : науково-виробничий журнал. – Херсон, 2014. – № 2. – С. 55-58.
39. Лушников А., Лушникова М. Методологічні проблеми запозичення міжнародного та зарубіжного досвіду правового регулювання трудових відносин // Право України. – 2013. - № 4.
40. Михайлишин Б.І. Оцінка втрат ВВП України від трудової міграції населення // Вісник Університету банківської справи Національного банку України : збірник наукових праць. – Київ, 2014. – № 2 (20). – С. 56-60.
41. Мортіков В. Соціально-трудова вигода та втрати організації в результаті змін у зовнішньому середовищі її функціонування // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал. – Київ, 2015. – № 1. – С. 17-21.
42. Обушенко Н.М. Правозастосування та його місце в трудовому праві : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. – Дніпропетровськ, 2015. – 197 л.
43. Парапан М., Приходько М. Робота із шкідливими умовами праці: компенсації працівникам // Праця і закон – 2014. – № 2.
44. Петренко І. В. Нормативно-правове регулювання діяльності державної служби зайнятості // Вісник Одеського національного університету. Серія: Правознавство. - Том 17. - Випуск 7. – 2012. – С. 130-137
45. Петрик О.Л. Зміст основних соціальних і трудових гарантій науково-педагогічних працівників // Науковий вісник Академії муніципального управління : збірник наукових праць. – Київ, 2015. – С. 241-249.
46. Пітюлич М.І. Новітні тенденції розвитку міжнародної трудової міграції та її наслідки для України // Науковий вісник Мукачівського державного університету : збірник наукових праць. – Мукачево, 2014. – С. 96-100. – (Серія "Економіка" ; вип. 1 (1)).
47. Плєсньов К.М. Невідповідність працівника займаній посаді або виконуваній роботі як підстава розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. – Київ, 2014. – 20 с.
48. Погорєлова О. Нестандартні форми зайнятості: як уникнути негативних наслідків для найманих працівників // Право України – 2015. – № 3. – С. 145-152.
49. Прилипко О.С. Юридична природа і зміст нестандартних трудових договорів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. – Київ, 2014. – 19 с.
50. Процевский А. Д. Действительно государство не гарантирует гражданам право на труд? // Право України. – 2014. – № 1. – С. 249-257.
51. Процевський О. Чи є майбутнє у галузі трудового права? // Право України : юридичний журнал : науково-практичне фахове видання. – Київ, 2014. – № 12. – С. 119-130.
52. Прудников В.А. Зміст трудового договору в сучасних умовах : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. – Київ, 2014. – 20 с.
53. Рибчун С. Внутрішні та зовнішні сумісники // Праця і закон – 2014. – №1.
54. Синенко С.В. Правові проблеми припинення трудового договору з працівниками транспорту // Часопис Київського університету права : український науково-теоретичний часопис. – Київ, 2015. – № 1. – С. 161-165.
55. Слабенко А. Деякі особливості розірвання трудового договору з ініціативи власника // Юридичний журнал : аналітичні матеріали, коментарі, судова практика. – Київ, 2014. – № 11/12 (137/138). – С. 175-176.
56. Стаканов Р. Д. Механізм інтеграції України в європейський ринок праці в умовах підписання Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС // Актуальні проблеми міжнародних відносин : збірник наукових праць. – Київ, 2014. – Вип. 119, (ч. 2). – С. 116-121.

57. Стаканов Р. Д. Глобальний ринок праці в контексті міжнародної трудової міграції // Актуальні проблеми міжнародних відносин: збірник наукових праць. – Київ, 2013. – Вип. 115, (ч. 1). – С. 94-99.

58. Умнова О., Львов А. Праця родичів на підприємстві // Праця і закон – 2014. – № 2.

59. Чухрай Н. І. Оцінювання рівня трудового потенціалу підприємства / Н. І. Чухрай, І. Я. Кулиняк, О. І. Глянцева // Актуальні проблеми економіки : науковий економічний журнал. – Київ, 2014. – № 10 (160). – С. 338-347 :

60. Щербина В. І. Про ключові принципи сучасного трудового права України // Вісник Чернівецького факультету Національного університету "Одеська юридична академія" : збірник наукових праць. – Чернівці, 2014. – Вип. № 3. – С. 166-17.

61. Юрчик Г. Договірні-правові форми закріплення соціально-трудова відносин у контексті їх відповідності інтересам суб'єктів ринку праці // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал. – Київ, 2013. – № 2. – С. 20-24.

62. Яворська А. Особливості зайнятості та відродження трудового потенціалу // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал. – Київ, 2014. – № 6. – С. 46-51.

63. Яковенко О.А. Тенденції правового регулювання контракту як особливого виду трудового договору // Часопис Київського університету права : український науково-теоретичний часопис. – Київ, 2014. – № 1. – С. 391-395.

64. Яцкевич І.І. Правове регулювання юридичних гарантій трудових прав внутрішньо переміщених осіб: проблеми та тенденції їх вирішення // Держава і право : збірник наукових праць. – Київ, 2015. – С. 303-313.

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України "Урядовий портал України". – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
3. Портал Ліга Закон : Законы Украины, последние новости Украины. – Режим доступу : <http://www.ligazakon.ua/>.
4. Офіційний сайт Інституту проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого. – Режим доступу:<http://www.legality.kiev.ua/>.

4. Методичні наглядні матеріали

1. Підручники та навчально-методичні посібники.
2. Закони

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Залік.

6. Методи діагностики успішності навчання

Поточний контроль знань студентів під час лекційних і практично-семінарських занять, виконання тестових завдань і контрольних (модульних) робіт; залік.

Примітки:

1. Програма навчальної дисципліни розробляється вищим навчальним закладом. Програма навчальної дисципліни визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь.
2. Програма навчальної дисципліни розробляється на основі освітньо-професійної/освітньо-наукової програми.
3. Форма призначена для складання робочої програми навчальної дисципліни.

4. Вищими навчальними закладами можуть вноситися зміни до форми та змістового наповнення «Програми навчальної дисципліни» залежно від специфіки та профілю вищого навчального закладу.
5. Формат бланка – А4 (210×297 мм).